Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

20. juli 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i civile sager – forordning (EF) nr. 44/2001 – artikel 9, stk. 1 – artikel 11, stk. 2 – retternes kompetence i forsikringssager – skadelidtes direkte sagsanlæg mod forsikringsgiveren – sagsanlæg fra skadelidtes arbejdsgiver, der er et offentligretligt organ, som lovmæssigt er indtrådt i sin arbejdstagers rettigheder mod forsikringsgiveren for det involverede køretøj – subrogation«

I sag C-340/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Oberster Gerichtshof (øverste domstol, Østrig) ved afgørelse af 25. maj 2016, indgået til Domstolen den 16. juni 2016, i sagen:

**Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft - KABEG**

mod

**Mutuelles du Mans assurances – MMA IARD SA,**

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen, og dommerne M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan (refererende dommer) og D. Šváby,

generaladvokat: M. Bobek,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft - KABEG ved Rechtsanwalt H.H. Toriser,

– Mutuelles du Mans assurances – MMA IARD SA ved Rechtsanwalt M. Angerer,

– den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato F. Di Matteo,

– Europa-Kommissionen ved M. Heller og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 18. maj 2017,

afsagt følgende

## Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 9, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1), sammenholdt med denne forordnings artikel 11, stk. 2.

2 Denne anmodning er indgivet under en tvist mellem Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG (herefter »KABEG«), der er et offentligretligt organ, som er hjemmehørende i Klagenfurt am Wörthersee (Østrig) og driver sygehuse, og Mutuelles du Mans assurances – MMA IARD SA (herefter »MMA IARD«), der er et forsikringsselskab med hjemsted i Frankrig, angående et erstatningskrav, som KABEG har rejst på grundlag af en fortsat udbetaling af løn til en af sine medarbejdere under en midlertidig uarbejdsdygtighedsperiode som følge af en trafikulykke, der indtraf i Italien og involverede denne medarbejder og et motorkøretøj, der var dækket af en hos MMA IARD tegnet ansvarsforsikring.

### Retsforskrifter

#### *EU-retten*

#### *Forordning nr. 44/2001*

3 11.-13. betragtning til forordning nr. 44/2001 havde følgende ordlyd:

»(11) Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtes bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af sagens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund. For at gøre de fælles regler mere gennemsigtige og undgå kompetencekonflikter bør juridiske personers bopæl defineres selvstændigt.

(12) Som kompetencekriterium bør sagsøgtes bopæl suppleres med alternative kriterier baseret på en sags nære tilknytning til en bestemt ret eller på hensynet til god retspleje.

(13) For forsikringsaftaler, forbrugeraftaler og arbejdsaftaler er det ønskeligt at beskytte den svage part ved hjælp af kompetenceregler, der er gunstigere for denne parts interesser end de almindelige kompetenceregler.«

4 Kompetencereglerne i forordning nr. 44/2001 var opført i forordningens kapitel 2, som udgjordes af artikel 2-31.

5 Denne forordnings artikel 2, stk. 1, som indgik i afdeling 1 under det nævnte kapitel 2 med overskriften »Almindelige bestemmelser«, var affattet således:

»Med forbehold af bestemmelserne i denne forordning skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat.«

6 Forordningens artikel 3, stk. 1, der ligeledes indgik i den nævnte afdeling 1, bestemte følgende:

»Personer, der har bopæl på en medlemsstats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2-7.«

7 Afdeling 3 under samme forordnings kapitel 2 havde overskriften »Kompetence i forsikringssager«. Denne afdeling omfattede artikel 8-14 i forordning nr. 44/2001.

8 Forordningens artikel 8 fastsatte følgende:

»I forsikringssager afgøres kompetencen efter denne afdeling, jf. dog artikel 4 og artikel 5, nr. 5).«

9 Den nævnte forordnings artikel 9, stk. 1, bestemte følgende:

»En forsikringsgiver, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges:

a) ved retterne i den medlemsstat, på hvis område han har bopæl, eller

b) i en anden medlemsstat, i tilfælde, hvor sagen anlægges af forsikringstageren, den sikrede eller den begunstigede, ved retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl […]

[…]«

10 Samme forordnings artikel 10 havde følgende ordlyd:

»I sager om ansvarsforsikring eller forsikring af fast ejendom kan forsikringsgiveren endvidere sagsøges ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået. Det samme gælder, når fast ejendom og løsøre er omfattet af samme forsikringsaftale og er genstand for samme skadestilfælde.«

11 Artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 fastsatte følgende:

»Artikel 8, 9 og 10 finder anvendelse i tilfælde, hvor skadelidte anlægger sag direkte mod forsikringsgiveren, såfremt der er hjemmel for et direkte sagsanlæg.«

12 Forordning nr. 44/2001 blev ophævet ved artikel 80 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1). I medfør af denne sidstnævnte forordnings artikel 81, stk. 2, anvendes denne forordning dog først fra den 10. januar 2015.

### *Direktiv 2009/103/EF*

13 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/103/EF af 16. september 2009 om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse (EUT 2009, L 263, s. 11) bestemmer i artikel 3 under overskriften »Lovpligtig forsikring af motorkøretøjer« følgende:

»Hver medlemsstat træffer med forbehold af artikel 5 passende foranstaltninger til at sikre, at erstatningsansvaret for køretøjer, der er hjemmehørende i det pågældende land, er dækket af en forsikring.

Der træffes inden for rammerne af de i stk. 1 omhandlede foranstaltninger bestemmelse om, hvilke skader der dækkes, samt om forsikringens nærmere vilkår.

Hver medlemsstat træffer passende foranstaltninger til at sikre, at forsikringskontrakten i øvrigt dækker følgende skader:

a) skader, der forårsages i andre medlemsstater, i overensstemmelse med disse staters lovgivning

b) skader, der kan ramme personer, som er hjemmehørende i en af medlemsstaterne, på en strækning, der direkte forbinder to områder, hvor traktaten finder anvendelse, når der ikke findes et nationalt forsikringsbureau i det passerede område; i dette tilfælde skal skaden dækkes i overensstemmelse med reglerne om lovpligtig ansvarsforsikring i den medlemsstat, hvor køretøjet er hjemmehørende.

Den forsikring, der er omhandlet i stk. 1, skal dække tingsskade såvel som personskade.«

14 Dette direktivs artikel 18, som har overskriften »Direkte krav«, fastsætter følgende:

»Medlemsstaterne sikrer, at skadelidte ved ulykker, der er forårsaget af et køretøj, som er dækket af en forsikring som omhandlet i artikel 3, kan rejse krav direkte mod det forsikringsselskab, som skadevolderen er ansvarsforsikret i.«

## Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

15 En trafikulykke, der indtraf i Italien den 26. marts 2011, involverede en cyklist, der var ansat hos KABEG og bosiddende i Østrig, og et motorkøretøj, der var dækket af en ansvarsforsikring hos MMA IARD. Denne medarbejder pådrog sig som følge af denne ulykke forskellige kvæstelser.

16 KABEG anlagde sag ved Landesgericht Klagenfurt (regional domstol, Klagenfurt, Østrig) med påstand om, at MMA IARD tilpligtedes at betale erstatning for en skade på 15 505,64 EUR med tillæg af renter og sagsomkostninger. KABEG redegjorde for, at dette organ havde fortsat udbetalingen af løn til sin medarbejder, der var skadelidt ved trafikulykken, under den sygeorlov, som fulgte efter denne ulykke. KABEG var derved indtrådt i denne medarbejders økonomiske rettigheder med dette beløb.

17 KABEG anførte, at Landesgericht Klagenfurts (regional domstol, Klagenfurt) stedlige kompetence var støttet på artikel 9, stk. 1, litra b), i forordning nr. 44/2001, sammenholdt med denne forordnings artikel 11, stk. 2. Organet gjorde desuden gældende, at den af dets medarbejder parallelt anlagt sag verserede for denne samme ret, som allerede havde anset sig for kompetent.

18 MMA IARD fremsatte en kompetenceindsigelse, idet dette forsikringsselskab gjorde gældende, at afdeling 3 under den nævnte forordnings kapitel 2 opstiller et selvstændigt system til løsning af kompetencekonflikter i forsikringssager. Ifølge 13. betragtning til den samme forordning tilsigter de særlige kompetenceregler, der er fastsat i denne afdeling, at beskytte den svage part. KABEG kunne som arbejdsgiver ikke påberåbe sig en sådan beskyttelse.

19 Landesgericht Klagenfurt (regional domstol, Klagenfurt) forkastede denne indsigelse med den begrundelse, at KABEG, der kun var indtrådt i sin medarbejders rettigheder, kunne påberåbe sig artikel 9, stk. 1, litra b), i forordning nr. 44/2001, sammenholdt med denne forordnings artikel 11, stk. 2, eftersom en sådan juridisk person, uafhængigt af sin størrelse, er den svage part i en tvist mellem denne og et forsikringsselskab.

20 MMA IARD iværksatte appel til prøvelse af denne afgørelse ved Oberlandesgericht Graz (øverste regionale domstol, Graz, Østrig), som, idet den tiltrådte formalitetsindsigelsen, ophævede denne afgørelse og afviste søgsmålet. Denne domstol bemærkede bl.a., at henvisningen i den nævnte forordnings artikel 11, stk. 2, til den samme forordnings artikel 9, stk. 1, litra b), tillægger den skadelidte – der kan være en fysisk person eller en juridisk person – retten til at sagsøge

forsikringsgiveren ved den kompetente ret i den medlemsstat, hvor skadelidte har sin bopæl eller sit hjemsted. I øvrigt henhørte såvel de direkte skadelidte som de indirekte skadelidte under begrebet »skadelidte«.

21 Ifølge den nævnte domstol var det imidlertid ikke alle skadelidte, der var omfattet af en sådan ret. For at afgøre, om en skadelidt var berettiget til at påberåbe sig denne ret, skulle det i denne forbindelse afgøres, hvorvidt denne skadelidte var »økonomisk svagere og retligt set mindre erfaren« end et ansvarsforsikringsselskab. Dette var ikke tilfældet med et offentligretligt organ, der drev fem hospitaler, såsom KABEG.

22 KABEG har iværksat revisionsanke ved Oberster Gerichtshof (øverste domstol, Østrig), idet organet har påberåbt sig fordelen i artikel 9, stk. 1, litra b), i forordning nr. 44/2001, sammenholdt med denne forordnings artikel 11, stk. 2.

23 For det første rejser ifølge denne retsinstans det spørgsmål sig, om en sagsøgers sagsanlæg i det tilfælde, hvor det fastslås, at vedkommende ikke har behov for beskyttelse, kan kvalificeres som en »forsikringssag« som omhandlet i den nævnte forordnings artikel 8.

24 For det andet er den forelæggende ret i tvivl om de kriterier, der gør det muligt at fastslå en underlegenhedssituation for den, der lovmæssigt er indtrådt i en skadelidts rettigheder mod et professionelt ansvarsforsikringsselskab.

25 Under disse omstændigheder har Oberster Gerichtshof (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er en indenlandsk arbejdsgivers sagsanlæg vedrørende erstatning for en skade, der er påført denne som følge af betaling af løn under sygdom til en af dennes arbejdstagere med bopæl i indlandet en »forsikringssag« i den forstand, hvori udtrykket anvendes i artikel 8 i forordning (EF) nr. 44/2001, når

a) arbejdstageren er kommet til skade ved en trafikulykke i en medlemsstat (Italien)
b) sagen er anlagt mod det forsikringsselskab, hvor der er tegnet ansvarsforsikring for skadevolders køretøj, og som er etableret i en anden medlemsstat (Frankrig), og
c) arbejdsgiveren er oprettet som offentligretligt organ med status som juridisk person?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:

Skal artikel 9, stk. 1, litra b), sammenholdt med artikel 11, stk. 2, i forordning (EF) nr. 44/2001, fortolkes således, at den arbejdsgiver, der udbetaler lønnen under sygdom, som »skadelidte« kan anlægge sag mod det forsikringsselskab, hvor der er tegnet ansvarsforsikring for skadevolderens køretøj, ved retten på det sted, hvor arbejdsgiveren har sit hjemsted, såfremt der er hjemmel for et direkte sagsanlæg?«

## Om de præjudicielle spørgsmål

26 Med sine spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 9, stk. 1, litra b), i forordning nr. 44/2001, sammenholdt med denne forordnings artikel 11, stk. 2, skal fortolkes således, at en arbejdsgiver med hjemsted i én medlemsstat, der har opretholdt aflønningen af sin medarbejder under dennes fravær efter en trafikulykke, og som er indtrådt i denne medarbejders rettigheder mod det forsikringsselskab, hvor der er tegnet ansvarsforsikring for det i denne ulykke involverede køretøj – hvilket selskab har hjemsted i en anden medlemsstat – som »skadelidt« i denne sidstnævnte bestemmelses forstand kan sagsøge dette forsikringsselskab ved retterne i den første medlemsstat, når et direkte sagsanlæg er muligt.

27 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at afdeling 3 under den nævnte forordnings kapitel 2 opstiller en selvstændig ordning for fordeling af retternes kompetence i forsikringssager (dom af 12.5.2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, præmis 29).

28 I lighed med sager om arbejdstagere og forbrugere, og som det fremgår af 13. betragtning til forordning nr. 44/2001, er en forsikringssag kendetegnet ved en vis ubalance mellem parterne (jf. i denne retning dom af 26.5.2005, GIE Réunion européenne m.fl., C-77/04, EU:C:2005:327, præmis 22), som bestemmelserne i den nævnte afdeling tilsigter at korrigere ved at lade den svage part nyde godt af kompetenceregler, der er gunstigere for denne parts interesser end de almindelige kompetenceregler (jf. i denne retning dom af 17.9.2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, præmis 40).

29 Den forelæggende rets tvivl med hensyn til kvalificeringen af en arbejdsgiver – der i henhold til lov er indtrådt i en skadelidts rettigheder – som »den svage part«, udspringer af, at Domstolen har fastslået, at en socialsikringsinstitution, som er indtrådt i et lovbestemt erstatningskrav, der tilkommer en ved en bilulykke direkte skadelidt person, ikke kan kvalificeres som en sådan part, hvorimod en retssuccessor til den direkte skadelidte person, såsom en arving, kan kvalificeres som en sådan (jf. i denne retning dom af 17.9.2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, præmis 42 og 44).

30 Den forelæggende ret har i denne forbindelse angivet, at muligheden for en arbejdsgiver, der er indtrådt i sin medarbejders rettigheder, for at sagsøge det forsikringsselskab, hvor der er tegnet ansvarsforsikring for skadevolderen, ved retterne i den medlemsstat, hvor arbejdsgiveren har sit hjemsted, under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede vil sikre sammenhæng mellem kompetencereglerne og, følgelig, disses forudselighed såvel som en god retspleje.

31 Der skal derfor i den konkrete sag foretages en undersøgelse af spørgsmålet om, hvorvidt en arbejdsgiver, der er indtrådt i en direkte skadelidt persons rettigheder, er omfattet af begrebet »skadelidt« som omhandlet i artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 44/2001.

32 Som påpeget af generaladvokaten i punkt 47 i forslaget til afgørelse, har begrebet »den svage part« inden for rammerne af forordning nr. 44/2001 imidlertid en bredere betydning i forsikringssager end på området for forbrugeraftaler eller området for individuelle arbejdsaftaler.

33 Det skal tillige bemærkes, at Domstolen har udtalt, at formålet med henvisningen i artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 er at føje personer, der har lidt en skade, til den liste over sagsøgere, der omhandles i forordningens artikel 9, stk. 1, litra b), uden at kredsen af personer, som har lidt skade, indskrænkes til dem, der direkte har lidt skade (dom af 13.12.2007, FBTO Schadeverzekeringen, C-463/06, EU:C:2007:792, præmis 26, og af 17.9.2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, præmis 27).

34 Som påpeget af den forelæggende ret i forelæggelsesafgørelsen, ville en vurdering fra sag til sag af spørgsmålet om, hvorvidt den arbejdsgiver, der fortsætter udbetalingen af løn, kan anses for en »svag part« i forhold til at kunne være omfattet af begrebet »skadelidte« som omhandlet i artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 44/2001, ydermere skabe en risiko for retlig usikkerhed og være i modstrid med formålet med den nævnte forordning, der er angivet i 11. betragtning til denne, ifølge hvilken kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed.

35 Som følge heraf skal det fastslås, at de arbejdsgivere, der er indtrådt i deres medarbejderes erstatningsrettigheder – i egenskab af personer, som har lidt skade, og uanset deres størrelse og deres retlige form – i medfør af artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 kan påberåbe sig de særlige kompetenceregler, der er fastsat i denne forordnings artikel 8-10.

36 Den arbejdsgiver, der er indtrådt i sin medarbejders rettigheder ved at have betalt dennes løn i en uarbejdsdygtighedsperiode, og som i denne ene egenskab anlægger et søgsmål på grundlag af den af medarbejderen lidte skade, kan således anses for svagere end den forsikringsgiver, som vedkommende sagsøger, og følgelig for at skulle nyde godt af muligheden for at anlægge dette søgsmål ved retterne i den medlemsstat, hvor den pågældende har hjemsted.

37 Det følger heraf, at en arbejdsgiver, der er indtrådt i rettighederne for en ved en trafikulykke skadelidt lønmodtager, hvis aflønning vedkommende har opretholdt, i egenskab af »skadelidt« kan sagsøge forsikringsselskabet for det køretøj, der var involveret i denne ulykke, ved retterne i den medlemsstat, hvor den pågældende har sit hjemsted, når et direkte sagsanlæg er muligt.

38 I denne sidstnævnte forbindelse skal det bemærkes, at det i henhold til artikel 18 i direktiv 2009/103 påhviler medlemsstaterne at sikre, at skadelidte ved ulykker, der er forårsaget af et køretøj, som er dækket af en ansvarsforsikring, kan rejse krav direkte mod det forsikringsselskab, som skadevolderen er ansvarsforsikret i.

39 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at artikel 9, stk. 1, litra b), i forordning nr. 44/2001, sammenholdt med denne forordnings artikel 11, stk. 2, skal fortolkes således, at en arbejdsgiver med hjemsted i én medlemsstat, der har opretholdt aflønningen af sin medarbejder under dennes fravær efter en trafikulykke, og som er indtrådt i denne medarbejders rettigheder mod det forsikringsselskab, hvor der er tegnet ansvarsforsikring for det i denne ulykke involverede køretøj – hvilket selskab har hjemsted i en anden medlemsstat – som »skadelidt« i denne sidstnævnte bestemmelses forstand kan sagsøge dette forsikringsselskab ved retterne i den første medlemsstat, når et direkte sagsanlæg er muligt.

## Sagsomkostninger

40 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

**Artikel 9, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, sammenholdt med denne forordnings artikel 11, stk. 2, skal fortolkes således, at en arbejdsgiver med hjemsted i én medlemsstat, der har opretholdt aflønningen af sin medarbejder under dennes fravær efter en trafikulykke, og som er indtrådt i denne medarbejders rettigheder mod det forsikringsselskab, hvor der er tegnet ansvarsforsikring for det i denne ulykke involverede køretøj – hvilket selskab har hjemsted i en anden medlemsstat – som »skadelidt« i denne sidstnævnte bestemmelses forstand kan sagsøge dette forsikringsselskab ved retterne i den første medlemsstat, når et direkte sagsanlæg er muligt.**

Underskrifter